

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1966 Nr. 87

A. TITEL

*Protocol tot wijziging van de Algemene Overeenkomst betreffende
Tarieven en Handel door invoeging in die Overeenkomst van een
Deel IV met betrekking tot handel en ontwikkeling;
Genève, 8 februari 1965*

B. TEKST¹⁾**Protocol amending the General Agreement on Tariffs and Trade
to introduce a Part IV on Trade and Development**

The Governments which are contracting parties to the General Agreement on Tariffs and Trade (hereinafter referred to as "the contracting parties" and "the General Agreement" respectively),

Desiring to effect amendments to the General Agreement pursuant to the provisions of Article XXX thereof,

Hereby agree as follows:

1. A Part IV comprising three new Articles shall be inserted and the provisions of Annex I shall be amended as follows:

A

The following heading and Articles shall be inserted after Article XXXV:

"PART IV**Trade and Development****Article XXXVI***Principles and Objectives*

1. The contracting parties,
 - (a) recalling that the basic objectives of this Agreement include the raising of standards of living and the progressive development of the economies of all contracting parties, and considering that the attainment of these objectives is particularly urgent for less-developed contracting parties;
 - (b) considering that export earnings of the less-developed contracting parties can play a vital part in their economic development and that the extent of this contribution depends

¹⁾ De Engelse en de Franse tekst van het Protocol waren gehecht aan en werden geauthentiseerd door de op 8 februari 1965 te Genève mede voor het Koninkrijk der Nederlanden ondertekende Slotakte van de Tweede Bijzondere Zitting der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (zie voor de tekst *Trb.* 1966, 1, rubriek J). De Spaanse tekst van het Protocol werd geauthentiseerd door een Beslissing van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst van 22 maart 1965 (zie voor de tekst *Trb.* 1966, 1, rubriek J) en is in dit *Tractatenblad* niet afgedrukt.

De Engelse tekst van de Verklaring van voorlopige toepassing van het Protocol en van de Verklaring tot verlenging van de voorlopige toepassing van het Protocol is afgedrukt in rubriek J hieronder.

Protocole modifiant l'Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce par l'insertion d'une Partie IV relative au commerce et au développement

Les gouvernements qui sont parties contractantes à l'Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce (ci-après dénommés „les parties contractantes” et „l'Accord général” respectivement),

Désireux d'apporter des amendements à l'Accord général conformément aux dispositions de l'article XXX dudit Accord,

Sont convenus de ce qui suit:

1. Une Partie IV comprenant trois articles nouveaux sera insérée dans le texte de l'Accord général et les dispositions de l'annexe I dudit Accord seront modifiées comme suit:

A

Le sous-titre et les articles suivants seront insérés après l'article XXXV:

„PARTIE IV

Commerce et développement

Article XXXVI

Principes et objectifs

1. Les parties contractantes,
 - a) conscientes de ce que les objectifs fondamentaux du présent Accord comportent le relèvement des niveaux de vie et le développement progressif des économies de toutes les parties contractantes, et considérant que la réalisation de ces objectifs est spécialement urgente pour les parties contractantes peu développées;
 - b) considérant que les recettes d'exportation des parties contractantes peu développées peuvent jouer un rôle déterminant dans leur développement économique, et que l'importance de cette

on the prices paid by the less-developed contracting parties for essential imports, the volume of their exports, and the prices received for these exports;

- (c) noting, that there is a wide gap between standards of living in less-developed countries and in other countries;
- (d) recognizing that individual and joint action is essential to further the development of the economies of less-developed contracting parties and to bring about a rapid advance in the standards of living in these countries;
- (e) recognizing that international trade as a means of achieving economic and social advancement should be governed by such rules and procedures — and measures in conformity with such rules and procedures — as are consistent with the objectives set forth in this Article;
- (f) noting that the CONTRACTING PARTIES may enable less-developed contracting parties to use special measures to promote their trade and development;

agree as follows.

2. There is need for a rapid and sustained expansion of the export earnings of the less-developed contracting parties.

3. There is need for positive efforts designed to ensure that less-developed contracting parties secure a share in the growth in international trade commensurate with the needs of their economic development.

4. Given the continued dependence of many less-developed contracting parties on the exportation of a limited range of primary products, there is need to provide in the largest possible measure more favourable and acceptable conditions of access to world markets for these products, and wherever appropriate to devise measures designed to stabilize and improve conditions of world markets in these products, including in particular measures designed to attain stable, equitable and remunerative prices, thus permitting an expansion of world trade and demand and a dynamic and steady growth of the real export earnings of these countries so as to provide them with expanding resources for their economic development.

5. The rapid expansion of the economies of the less-developed contracting parties will be facilitated by a diversification of the structure of their economies and the avoidance of an excessive dependence on the export of primary products. There is, therefore, need for increased access in the largest possible measure to markets under favourable conditions for processed and manufactured products

contribution dépend à la fois des prix que lesdites parties contractantes paient pour les produits essentiels qu'elles importent, du volume de leurs exportations et des prix qui leur sont payés pour ces exportations;

- c) constatant qu'il existe un écart important entre les niveaux de vie des pays peu développés et ceux des autres pays;
- d) reconnaissant qu'une action individuelle et collective est indispensable pour favoriser le développement des économies des parties contractantes peu développées et assurer le relèvement rapide des niveaux de vie de ces pays;
- e) reconnaissant que le commerce international considéré comme instrument de progrès économique et social devrait être régi par des règles et procédures — et par des mesures conformes à de telles règles et procédures — qui soient compatibles avec les objectifs énoncés dans le présent article;
- f) notant que les PARTIES CONTRACTANTES peuvent autoriser les parties contractantes peu développées à utiliser des mesures spéciales pour favoriser leur commerce et leur développement;

sont convenues de ce qui suit.

2. Il est nécessaire d'assurer une augmentation rapide et soutenue des recettes d'exportation des parties contractantes peu développées.

3. Il est nécessaire de faire des efforts positifs pour que les parties contractantes peu développées s'assurent une part de la croissance du commerce international qui corresponde aux nécessités de leur développement économique.

4. Etant donné que de nombreuses parties contractantes peu développées continuent de dépendre de l'exportation d'une gamme limitée de produits primaires, il est nécessaire d'assurer pour ces produits, dans la plus large mesure possible, des conditions plus favorables et acceptables d'accès aux marchés mondiaux et, s'il y a lieu, d'élaborer des mesures destinées à stabiliser et à améliorer la situation des marchés mondiaux de ces produits, en particulier des mesures destinées à stabiliser les prix à des niveaux équitables et rémunérateurs, qui permettent une expansion du commerce mondial et de la demande, et un accroissement dynamique et constant des recettes réelles d'exportation de ces pays afin de leur procurer des ressources croissantes pour leur développement économique.

5. L'expansion rapide des économies des parties contractantes peu développées sera facilitée par des mesures assurant la diversification de la structure de leurs économies et leur évitant de dépendre à l'excès de l'exportation de produits primaires. C'est pourquoi il est nécessaire d'assurer dans la plus large mesure possible, et dans des conditions favorables, un meilleur accès aux marchés pour

currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties.

6. Because of the chronic deficiency in the export proceeds and other foreign exchange earnings of less-developed contracting parties, there are important inter-relationships between trade and financial assistance to development. There is, therefore, need for close and continuing collaboration between the CONTRACTING PARTIES and the international lending agencies so that they can contribute most effectively to alleviating the burdens these less-developed contracting parties assume in the interest of their economic development.

7. There is need for appropriate collaboration between the CONTRACTING PARTIES, other intergovernmental bodies and the organs and agencies of the United Nations system, whose activities relate to the trade and economic development of less-developed countries.

8. The developed contracting parties do not except reciprocity for commitments made by them in trade negotiations to reduce or remove tariffs and other barriers to the trade of less-developed contracting parties.

9. The adoption of measures to give effect to these principles and objectives shall be a matter of conscious and purposeful effort on the part of the contracting parties both individually and jointly.

Article XXXVII

Commitments

1. The developed contracting parties shall to the fullest extent possible — that is, except when compelling reasons, which may include legal reasons, make it impossible — give effect to the following provisions:

- (a) accord high priority to the reduction and elimination of barriers to products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties, including customs duties and other restrictions which differentiate unreasonably between such products in their primary and in their processed forms;
- (b) refrain from introducing, or increasing the incidence of, customs duties or non-tariff import barriers on products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties; and

les produits transformés et les articles manufacturés dont l'exportation présente ou pourrait présenter un intérêt particulier pour les parties contractantes peu développées.

6. En raison de l'insuffisance chronique des recettes d'exportation et autres recettes en devises des parties contractantes peu développées, il existe des relations importantes entre le commerce et l'aide financière au développement. Il est donc nécessaire que les PARTIES CONTRACTANTES et les institutions internationales de prêt collaborent de manière étroite et permanente afin de contribuer avec le maximum d'efficacité à alléger les charges que ces parties contractantes peu développées assument en vue de leur développement économique.

7. Une collaboration appropriée est nécessaire entre les PARTIES CONTRACTANTES, d'autres organisations intergouvernementales et les organes et institutions des Nations Unies, dont les activités se rapportent au développement commercial et économique des pays peu développés.

8. Les parties contractantes développées n'attendent pas de réciprocité pour les engagements pris par elles dans des négociations commerciales de réduire ou d'éliminer les droits de douane et autres obstacles au commerce des parties contractantes peu développées.

9. L'adoption de mesures visant à réaliser ces principes et objectifs fera l'objet d'un effort conscient et résolu, tant individuel que collectif, de la part des parties contractantes.

Article XXXVII

Engagements

1. Les parties contractantes développées devront dans toute la mesure du possible — c'est-à-dire sauf lorsque les en empêcheraient des raisons impérieuses comprenant éventuellement des raisons d'ordre juridique — donner effet aux dispositions suivantes:

- a) accorder une haute priorité à l'abaissement et à l'élimination des obstacles qui s'opposent au commerce des produits dont l'exportation présente ou pourrait présenter un intérêt particulier pour les parties contractantes peu développées, y compris les droits de douane et autres restrictions comportant une différenciation déraisonnable entre ces produits à l'état primaire et ces mêmes produits après transformation;
- b) s'abstenir d'instituer ou d'aggraver des droits de douane ou obstacles non tarifaires à l'importation concernant des produits dont l'exportation présente ou pourrait présenter un intérêt particulier pour les parties contractantes peu développées;

- (c) (i) refrain from imposing new fiscal measures, and
- (ii) in any adjustments of fiscal policy accord high priority to the reduction and elimination of fiscal measures,

which would hamper, or which hamper, significantly the growth of consumption of primary products, in raw or processed form, wholly or mainly produced in the territories of less-developed contracting parties, and which are applied specifically to those products.

2. (a) Whenever it is considered that effect is not being given to any of the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1, the matter shall be reported to the CONTRACTING PARTIES either by the contracting party not so giving effect to the relevant provisions or by any other interested contracting party.

- (b) (i) The CONTRACTING PARTIES shall, if requested so to do by any interested contracting party, and without prejudice to any bilateral consultations that may be undertaken, consult with the contracting party concerned and all interested contracting parties with respect to the matter with a view to reaching solutions satisfactory to all contracting parties concerned in order to further the objectives set forth in Article XXXVI. In the course of the consultations, the reasons given in cases where effect was not being given to the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1 shall be examined.

- (ii) As the implementation of the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1 by individual contracting parties may in some cases be more readily achieved where action is taken jointly with other developed contracting parties, such consultation might, where appropriate, be directed towards this end.

- (iii) The consultations by the CONTRACTING PARTIES might also, in appropriate cases, be directed towards agreement on joint action designed to further the objectives of this Agreement as envisaged in paragraph 1 of Article XXV.

3. The developed contracting parties shall:

- (a) make every effort, in cases where a government directly or indirectly determines the resale price of products wholly or

- c) i) s'abstenir d'instituer de nouvelles mesures fiscales,
- ii) accorder, dans tout aménagement de la politique fiscale, une haute priorité à la réduction et à l'élimination des mesures fiscales en vigueur,

qui auraient pour effet de freiner sensiblement le développement de la consommation de produits primaires à l'état brut ou après transformation, originaires en totalité ou en majeure partie du territoire de parties contractantes peu développées, lorsque ces mesures seraient appliquées spécifiquement à ces produits.

2. a) Lorsque l'on considérera qu'il n'est pas donné effet à l'une quelconque des dispositions des alinéas a), b) ou c) du paragraphe premier, la question sera signalée aux PARTIES CONTRACTANTES, soit par la partie contractante qui ne donne pas effet aux dispositions pertinentes, soit par toute autre partie contractante intéressée.

b) i) A la demande de toute partie contractante intéressée et indépendamment des consultations bilatérales qui pourraient être éventuellement engagées, les PARTIES CONTRACTANTES entreront en consultation au sujet de ladite question avec la partie contractante concernée et avec toutes les parties contractantes intéressées en vue d'arriver à des solutions satisfaisantes pour toutes les parties contractantes concernées, afin de réaliser les objectifs énoncés à l'article XXXVI. Au cours de ces consultations, les raisons invoquées dans les cas où il ne serait pas donné effet aux dispositions des alinéas a), b) ou c) du paragraphe premier seront examinées.

ii) Comme la mise en oeuvre des dispositions des alinéas a), b) ou c) du paragraphe premier par des parties contractantes agissant individuellement peut, dans certains cas, être réalisée plus facilement lorsqu'une action est entreprise collectivement avec d'autres parties contractantes développées, les consultations pourraient, dans les cas appropriés, tendre à cette fin.

iii) Dans les cas appropriés, les consultations des PARTIES CONTRACTANTES pourraient aussi tendre à la réalisation d'un accord sur une action collective qui permette d'atteindre les objectifs du présent Accord, ainsi qu'il est envisagé au paragraphe premier de l'article XXV.

3. Les parties contractantes développées devront:

- a) mettre tout en oeuvre en vue de maintenir les marges commerciales à des niveaux équitables dans les cas où le prix de

mainly produced in the territories of less-developed contracting parties, to maintain trade margins at equitable levels;

- (b) give active consideration to the adoption of other measures designed to provide greater scope for the development of imports from less-developed contracting parties and collaborate in appropriate international action to this end;
- (c) have special regard to the trade interests of less-developed contracting parties when considering the application of other measures permitted under this Agreement to meet particular problems and explore all possibilities of constructive remedies before applying such measures where they would affect essential interests of those contracting parties.

4. Less-developed contracting parties agree to take appropriate action in implementation of the provisions of Part IV for the benefit of the trade of other less-developed contracting parties, in so far as such action is consistent with their individual present and future development, financial and trade needs, taking into account past trade developments as well as the trade interests of less-developed contracting parties as a whole.

5. In the implementation of the commitments set forth in paragraphs 1 to 4 each contracting party shall afford to any other interested contracting party or contracting parties full and prompt opportunity for consultations under the normal procedures of this Agreement with respect to any matter or difficulty which may arise.

Article XXXVIII

Joint Action

1. The contracting parties shall collaborate jointly, within the framework of this Agreement and elsewhere, as appropriate, to further the objectives set forth in Article XXXVI.

2. In particular, the CONTRACTING PARTIES shall:

- (a) where appropriate, take action, including action through international arrangements, to provide improved and acceptable conditions of access to world markets for primary products of particular interest to less-developed contracting parties and to devise measures designed to stabilize and improve conditions of world markets in these products including measures

vente de marchandises entièrement ou en majeure partie produites sur le territoire de parties contractantes peu développées est déterminé directement ou indirectement par le gouvernement;

- b) étudier activement l'adoption d'autres mesures dont l'objet serait d'élargir les possibilités d'accroissement des importations en provenance de parties contractantes peu développées, et collaborer à cette fin à une action internationale appropiée;
- c) prendre spécialement en considération les intérêts commerciaux des parties contractantes peu développées quand elles envisageront d'appliquer d'autres mesures que le présent Accord autorise en vue de résoudre des problèmes particuliers, et explorer toutes les possibilités de redressement constructif avant d'appliquer de telles mesures, si ces dernières devaient porter atteinte aux intérêts essentiels de ces parties contractantes.

4. Chaque partie contractante peu développée accepte de prendre des mesures appropriées pour la mise en oeuvre des dispositions de la Partie IV dans l'intérêt du commerce des autres parties contractantes peu développées, pour autant que ces mesures soient compatibles avec les besoins actuels et futurs de son développement, de ses finances et de son commerce, compte tenu de l'évolution passée des échanges ainsi que des intérêts commerciaux de l'ensemble des parties contractantes peu développées.

5. Dans l'exécution des engagements énoncés aux paragraphes premier à 4, chaque partie contractante offrira promptement à toute autre partie contractante intéressée ou à toutes autres parties contractantes intéressées toutes facilités pour entrer en consultation selon les procédures normales du présent Accord sur toute question ou toute difficulté qui pourra se présenter.

Article XXXVIII

Action collective

1. Les parties contractantes agissant collectivement collaboreront dans le cadre et en dehors du présent Accord, selon qu'il sera approprié, afin de promouvoir la réalisation des objectifs énoncés à l'article XXXVI.

2. En particulier, les PARTIES CONTRACTANTES devront:

- a) dans les cas appropriés, agir, notamment par le moyen d'arrangements internationaux, afin d'assurer des conditions meilleures et acceptables d'accès aux marchés mondiaux pour les produits primaires qui présentent un intérêt particulier pour les parties contractantes peu développées et afin d'élaborer des mesures destinées à stabiliser et améliorer la situation des

designed to attain stable, equitable and remunerative prices for exports of such products;

- (b) seek appropriate collaboration in matters of trade and development policy with the United Nations and its organs and agencies, including any institutions that may be created on the basis of recommendations by the United Nations Conference on Trade and Development;
- (c) collaborate in analyzing the development plans and policies of individual less-developed contracting parties and in examining trade and aid relationships with a view to devising concrete measures to promote the development of export potential and to facilitate access to export markets for the products of the industries thus developed and, in this connexion seek appropriate collaboration with governments and international organizations, and in particular with organizations having competence in relation to financial assistance for economic development, in systematic studies of trade and aid relationships in individual less-developed contracting parties aimed at obtaining a clear analysis of export potential, market prospects and any further action that may be required;
- (d) keep under continuous review the development of world trade with special reference to the rate of growth of the trade of less-developed contracting parties and make such recommendations to contracting parties as may, in the circumstances, be deemed appropriate;
- (e) collaborate in seeking feasible methods to expand trade for the purpose of economic development, through international harmonization and adjustment of national policies and regulations, through technical and commercial standards affecting production, transportation and marketing, and through export promotion by the establishment of facilities for the increased flow of trade information and the development of market research; and
- (f) establish such institutional arrangements as may be necessary to further the objectives set forth in Article XXXVI and to give effect to the provisions of this Part.”.

marchés mondiaux de ces produits, y compris des mesures destinées à stabiliser les prix à des niveaux équitables et rémunérateurs pour les exportations de ces produits;

- b) tendre à établir en matière de politique commerciale et de politique de développement une collaboration appropriée avec les Nations Unies et leurs organes et institutions, y compris les institutions qui seront éventuellement créées sur la base des recommandations de la Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement;
- c) collaborer à l'analyse des plans et politiques de développement des parties contractantes peu développées prises individuellement et à l'examen des relations entre le commerce et l'aide, afin d'élaborer des mesures concrètes qui favorisent le développement du potentiel d'exportation et facilitent l'accès aux marchés d'exportation pour les produits des branches de production ainsi élargies, et, à cet égard, rechercher une collaboration appropriée avec les gouvernements et les organismes internationaux et, en particulier, avec les organismes qui ont compétence en matière d'aide financière au développement économique, pour entreprendre des études systématiques des relations entre le commerce et l'aide dans le cas des parties contractantes peu développées prises individuellement afin de déterminer clairement le potentiel d'exportation, les perspectives du marché et toute autre action qui pourrait être nécessaire;
- d) suivre de façon continue l'évolution du commerce mondial, en considérant spécialement le taux d'expansion des échanges des parties contractantes peu développées, et adresser aux parties contractantes les recommandations qui paraîtront appropriées eu égard aux circonstances;
- e) collaborer pour rechercher des méthodes praticables en vue de l'expansion des échanges aux fins du développement économique, par une harmonisation et un aménagement, sur le plan international, des politiques et réglementations nationales, par l'application de normes techniques et commerciales touchant la production, les transports et la commercialisation, et par la promotion des exportations grâce à la mise en place de dispositifs permettant d'accroître la diffusion des informations commerciales et de développer l'étude des marchés;
- f) prendre les dispositions institutionnelles qui seront nécessaires pour permettre d'atteindre les objectifs énoncés à l'article XXXVI et pour donner effet aux dispositions de la présente Partie."

B

To Annex I (which, pursuant to Section BB(i) of the Protocol amending the Preamble and Parts II and III, is to become Annex H) the following notes shall be added:

“Ad PART IV

The words “developed contracting parties” and the words “less-developed contracting parties” as used in Part IV are to be understood to refer to developed and less-developed countries which are parties to the General Agreement on Tariffs and Trade.

Ad Article XXXVI*Paragraph 1*

This Article is based upon the objectives set forth in Article I as it will be amended by Section A of paragraph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX when that Protocol enters into force.

Paragraph 4

The term “primary products” includes agricultural products, *vide* paragraph 2 of the note ad Article XVI, Section B.

Paragraph 5

A diversification programme would generally include the intensification of activities for the processing of primary products and the development of manufacturing industries, taking into account the situation of the particular contracting party and the world outlook for production and consumption of different commodities.

Paragraph 8

It is understood that the phrase “do not expect reciprocity” means, in accordance with the objectives set forth in this Article, that the less-developed contracting parties should not be expected, in the course of trade negotiations, to make contributions which are inconsistent with their individual development, financial and trade needs, taking into consideration past trade developments.

This paragraph would apply in the event of action under Section A of Article XVIII, Article XXVIII, Article XVIII bis (Article XXIX after the amendment set forth in Section A of paragraph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX shall have become effective), Article XXXIII, or any other procedure under this Agreement.

B

A l'annexe I (qui, conformément à la section BB, alinéa i), du Protocole portant amendement du Préambule et des Parties II et III de l'Accord général, deviendra l'annexe H), les notes suivantes seront ajoutées:

„Ad PARTIE IV

Les expressions „parties contractantes développées” et „parties contractantes peu développées” employées dans la Partie IV visent les pays développés et les pays peu développés qui sont parties à l'Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce.

Ad article XXXVI*Paragraphe premier*

Cet article se fonde sur les objectifs énoncés à l'article premier tel qu'il sera amendé par la section A du paragraphe premier du Protocole portant amendement de la Partie I et des articles XXIX et XXX quand ce Protocole entrera en vigueur.

Paragraphe 4

L'expression „produits primaires” englobe les produits agricoles; voir le paragraphe 2 de la note interprétative concernant la section B de l'article XVI.

Paragraphe 5

Un programme de diversification comporterait généralement l'intensification des activités de transformation des produits primaires et le développement des industries manufacturières, compte tenu de la situation de la partie contractante considérée et des perspectives mondiales de la production et de la consommation des différents produits.

Paragraphe 8

Il est entendu que l'expression „n'attendent pas de réciprocité” signifie, conformément aux objectifs énoncés dans cet article, qu'on ne devrait pas attendre d'une partie contractante peu développée qu'elle apporte, au cours de négociations commerciales, une contribution incompatible avec les besoins de son développement, de ses finances et de son commerce, compte tenu de l'évolution passée des échanges.

Ce paragraphe s'appliquerait dans le cas de mesures prises au titre de la section A de l'article XVIII, de l'article XXVIII, de l'article XXVIII bis (qui deviendra l'article XXIX après l'entrée en vigueur de l'amendement qui fait l'objet de la section A du paragraphe premier du Protocole portant amendement de la Partie I et des articles XXIX et XXX), de l'article XXXIII, ou selon toute autre procédure établie conformément au présent Accord.

Ad Article XXXVII

Paragraph 1(a)

This paragraph would apply in the event of negotiations for reduction or elimination of tariffs or other restrictive regulations of commerce under Articles XXVIII, XXVIII bis (XXIX after the amendment set forth in Section A of paragraph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX shall have become effective), and Article XXXIII, as well as in connexion with other action to effect such reduction or elimination which contracting parties may be able to undertake.

Paragraph 3(b)

The other measures referred to in this paragraph might include steps to promote domestic structural changes, to encourage the consumption or particular products, or to introduce measures of trade promotion.”.

2. This Protocol shall be deposited with the Executive Secretary to the CONTRACTING PARTIES to the General Agreement. It shall be open for acceptance, by signature or otherwise, by the contracting parties to the General Agreement and by the governments which have acceded provisionally to the General Agreement, until 31 December 1965; *provided* that the period during which this Protocol may be accepted in respect of a contracting party or such government may, by a decision of the CONTRACTING PARTIES, be extended beyond that date.

3. Acceptance of this Protocol in accordance with the provisions of paragraph 2 shall be deemed to constitute an acceptance of the amendments set forth in paragraph 1 in accordance with the provisions of Article XXX of the General Agreement.

4. The amendments set forth in paragraph 1 shall become effective in accordance with the provisions of Article XXX of the General Agreement following acceptance of the Protocol by two thirds of the governments which are then contracting parties.

5. The amendments set forth in paragraph 1 shall become effective between a government which has acceded provisionally to the General Agreement and a government which is a contracting party, and between two governments which have acceded provisionally when such amendments shall have been accepted by both such governments; *provided* that the amendments shall not become so effective before an instrument of provisional accession shall have

Ad article XXXVII

Paragraphe premier, alinéa a)

Ce paragraphe s'appliquerait dans le cas de négociations en vue de la réduction ou de l'élimination des droits de douane ou autres réglementations commerciales restrictives au titre de l'article XXVIII, de l'article XXVIII bis (qui deviendra l'article XXIX après l'entrée en vigueur de l'amendement qui fait l'objet de la section A du paragraphe premier du Protocole portant amendement de la Partie I et des articles XXIX et XXX), ou de l'article XXXIII, et en liaison avec toute autre action que des parties contractantes pourraient être en mesure d'entreprendre en vue d'effectuer une telle réduction ou une telle élimination.

Paragraphe 3 b)

Les autres mesures visées dans ce paragraphe pourraient comporter des dispositions concrètes visant à promouvoir des modifications des structures internes, à encourager la consommation de produits particuliers, ou à instituer des mesures de promotion commerciale.”.

2. Le présent Protocole sera déposé auprès du Secrétaire exécutif des PARTIES CONTRACTANTES à l'Accord général. Il sera, jusqu'au 31 décembre 1965, ouvert à l'acceptation par signature ou autrement des parties contractantes à l'Accord général et des gouvernements qui auront accédé provisoirement audit Accord général; toutefois, la période pendant laquelle le présent Protocole sera ouvert à l'acceptation pour toute partie contractante ou tout gouvernement ayant accédé provisoirement pourra être prorogée au-delà de cette date par décision des PARTIES CONTRACTANTES.

3. L'acceptation du présent Protocole conformément aux dispositions du paragraphe 2 ci-dessus vaudra acceptation des amendements énoncés au paragraphe premier, conformément aux dispositions de l'article XXX de l'Accord général.

4. Les amendements énoncés au paragraphe premier prendront effet, conformément aux dispositions de l'article XXX de l'Accord général, lorsque le Protocole aura été accepté par les deux tiers des gouvernements qui seront alors parties contractantes.

5. Les amendements énoncés au paragraphe premier prendront effet entre un gouvernement qui aura accédé provisoirement à l'Accord général et un gouvernement qui sera partie contractante, ou entre deux gouvernements qui auront accédé provisoirement, lorsque ces amendements auront été acceptés par l'un et l'autre gouvernements; toutefois, les amendements ne prendront pas ainsi effet avant qu'un instrument d'accession provisoire n'ait pris effet entre

become effective between the two governments nor before the amendments shall have become effective in accordance with the provisions of paragraph 4.

6. Acceptance of this Protocol by a contracting party, to the extent that it shall not have already taken final action to become a party to the following instruments and except as it may otherwise notify the Executive Secretary in writing at the time of such acceptance, shall constitute final action to become a party to each of the following instruments:

- (i) Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX, Geneva, 10 March 1955;
- (ii) Protocol Amending the Preamble and Parts II and III, Geneva, 10 March 1955;
- (iii) Protocol of Rectifications to the French Text, Geneva, 15 June 1955;
- (iv) Procès-Verbal of Rectifications Concerning the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX, the Protocol Amending the Preamble and Parts II and III and the Protocol of Organizational Amendments, Geneva, 3 December 1955;
- (v) Fifth Protocol of Rectifications and Modifications to the Texts of the Schedules, Geneva, 3 December 1955;
- (vi) Sixth Protocol of Rectifications and Modifications to the Texts of the Schedules, Geneva, 11 April 1957;
- (vii) Seventh Protocol of Rectifications and Modifications to the Texts of the Schedules, Geneva, 30 November 1957;
- (viii) Protocol Relating to the Negotiations for the Establishment of New Schedule III - Brazil, Geneva, 31 December 1958;
- (ix) Eighth Protocol of Rectifications and Modifications to the Texts of the Schedules, Geneva, 18 February 1959; and
- (x) Ninth Protocol of Rectifications and Modifications to the Texts of the Schedules, Geneva, 17 August 1959.

7. The Executive Secretary to the CONTRACTING PARTIES to the General Agreement shall promptly furnish a certified copy of this Protocol and a notification of each acceptance thereof to each contracting party to the General Agreement and to each government which has acceded provisionally to the General Agreement.

les deux gouvernements ni avant que les amendements n'aient pris effet conformément aux dispositions du paragraphe 4.

6. L'acceptation du présent Protocole par une partie contractante, pour autant que celle-ci n'a pas déjà accompli les dernières formalités pour devenir partie aux instruments énumérés ci-après et sauf si, lors de l'acceptation, elle adresse au Secrétaire exécutif une notification écrite à l'effet contraire, constituera l'ultime formalité pour devenir partie à chacun des instruments suivants:

- i) Protocole portant amendement de la Partie I et des articles XXIX et XXX, Genève, 10 mars 1955;
- ii) Protocole portant amendement du Préambule et des Parties II et III, Genève, 10 mars 1955;
- iii) Protocole de rectification du texte français de l'Accord général, Genève, 15 juin 1955;
- iv) Procès-verbal de rectification des Protocoles portant amendement de la Partie I et des articles XXIX et XXX, du Préambule et des Parties II et III, et des dispositions organiques, Genève, 3 décembre 1955;
- v) Cinquième Protocole de rectification et de modification du texte des Listes annexées à l'Accord général, Genève, 3 décembre 1955;
- vi) Sixième Protocole de rectification et de modification du texte des Listes annexées à l'Accord général, Genève, 11 avril 1957;
- vii) Septième Protocole de rectification et de modification du texte des Listes annexées à l'Accord général, Genève, 30 novembre 1957;
- viii) Protocole concernant les négociations en vue de l'établissement d'une nouvelle Liste III - Brésil, Genève, 31 décembre 1958;
- ix) Huitième Protocole de rectification et de modification du texte des Listes annexées à l'Accord général, Genève, 18 février 1959;
- x) Neuvième Protocole de rectification et de modification du texte des Listes annexées à l'Accord général, Genève, 17 août 1959.

7. Le Secrétaire exécutif des PARTIES CONTRACTANTES à l'Accord général adressera promptement à chaque partie contractante à l'Accord général et à chaque gouvernement qui aura accédé provisoirement à l'Accord général, copie certifiée conforme du présent Protocole; il leur notifiera promptement chaque acceptation de ce Protocole.

8. This Protocol shall be registered in accordance with the provisions of Article 102 of the Charter of the United Nations.

DONE at Geneva in a single copy, in the English, French and Spanish languages, all three texts authentic, this eighth day of February, one thousand nine hundred and sixty-five.

(De lijst van Staten wier ondertekening in het Protocol is voorzien, is niet afgedrukt.)

8. Le présent Protocole sera enregistré conformément aux dispositions de l'article 102 de la Charte des Nations Unies.

FAIT à Genève, en un seul exemplaire, en langue française, en langue anglaise et en langue espagnole, les trois textes faisant également foi, le huit février mil neuf cent soixante-cinq.

Het Protocol is in overeenstemming met deszelfs paragraaf 2 door ondertekening of anderszins aanvaard voor de volgende Staten ¹⁾:

Argentinië ²⁾	
België ²⁾	
Canada	
de Centraalafrikaanse Republiek	
Chili ²⁾	
de Bondsrepubliek Duitsland ²⁾	
Finland ²⁾	
Griekenland ²⁾	
India	
Israël ²⁾	
Italië ²⁾	
Kameroen	
Kenia	
Luxemburg ²⁾	
Madagascar ²⁾	
Mauritanië	
het Koninkrijk der Nederlanden ²⁾	
Nieuw-Zeeland	
Niger ²⁾	
de Bondsrepubliek Nigeria	
Noorwegen ²⁾	
Oeganda	
Opper-Volta ²⁾	
Perú ³⁾	
Trinidad en Tobago	
de Verenigde Staten van Amerika	
Zuid-Rhodesia	
Zuidslavië	
Brazilië ⁴⁾	16 februari 1965
Tunesië	19 februari 1965
Gambia	2 maart 1965
de Verenigde Arabische Republiek	3 maart 1965
Malawi	4 maart 1965
Ceylon	19 maart 1965
Jamaïca	1 april 1965
Turkije	2 april 1965
Denemarken	13 april 1965

8 februari 1965

¹⁾ De termijn binnen welke het Protocol kan worden aanvaard is bij Beslissing van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst van 17 januari 1966 verlengd tot de sluiting van de Vierentwintigste Zitting der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN. Zie voor deze Beslissing *Trb.* 1966, 1, rubriek J.

²⁾ Ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging.

³⁾ De ondertekening geschiedde ad referendum en is op 30 november 1965 als volledig bindend bevestigd.

⁴⁾ Ondertekening ad referendum.

Togo ¹⁾	13 april 1965
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	20 april 1965
Dahomey	30 april 1965
Australië ²⁾	19 mei 1965
Malta	20 mei 1965
Oostenrijk ¹⁾	31 mei 1965
Japan	3 juni 1965
Cyprus	9 juni 1965
Pakistan	15 juni 1965
Kongo (Brazzaville)	21 juni 1965
Ghana	9 juli 1965
de Verenigde Republiek Tanzania	2 september 1965
Tsjechoslowakije	5 november 1965
Sierra Leone	18 november 1965
Ivoorkust	7 december 1965
IJsland	16 december 1965
Zweden	17 december 1965
Cuba ³⁾	28 december 1965

1) Ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging.

2) "With the understanding that:

(a) because of its own development needs and policies it would be inappropriate for Australia, one of the contracting parties referred to in Article XVIII: 4(b) of the General Agreement, the economy of which is in the course of industrial development and which is seeking to avoid an excessive dependence on a limited range of primary products for its export earnings but which is not a less-developed country, to undertake to give effect to the provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of Article XXXVII to the same extent or in the same manner as the other contracting parties to which those paragraphs apply; and

(b) the provisions of those paragraphs of Article XXXVII will be applied to the fullest extent consistent with Australia's development needs and policies and responsibilities.

The reasons for Australia's inability to accept the new Protocol other than on this understanding were explained in the statement of the Australian representative to the Special Session of the Contracting Parties on 8th February, 1965."

3) Namens de Cubaanse Regering werd hierbij de volgende verklaring afgelegd: "I have the honour to inform you that the Revolutionary Government of Cuba has authorized me to accept in its name the Protocol Amending the General Agreement on Tariffs and Trade to Introduce a Part IV on Trade and Development.

It must, however, be understood

(a) that Cuba's acceptance of Part IV does not mean that it considers that this text meets the principles and objectives set forth in Article XXXVI of Part IV;

(b) that the scope of Part IV is limited from the outset because it leaves aside a problem of such importance as that of preferences. Accordingly, the Revolutionary Government of Cuba, on the basis of the conclusions of the United Nations Conference on Trade and Development and on the opinions expressed by the other under-developed countries during the discussions on the new Part IV, reserves the right again to bring these problems, which it considers fundamental, before the appropriate organs of the CONTRACTING PARTIES.

The reasons underlying our reservations in regard to the new Part IV were explained in detail by the representative of Cuba at the special session of the CONTRACTING PARTIES on 19 November 1964."

Indonesië	28 december 1965
Zwitserland	14 januari 1966

C. VERTALING

Protocol tot wijziging van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel door invoeging in die Overeenkomst van een Deel IV met betrekking tot handel en ontwikkeling

De Regeringen die verdragsluitende partijen zijn bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (hierna te noemen onderscheidenlijk „de verdragsluitende partijen” en „de Algemene Overeenkomst”),

Verlangende de Algemene Overeenkomst ingevolge de bepalingen van artikel XXX daarvan te wijzigen,

Zijn hierbij overeengekomen als volgt:

1. Een Deel IV, drie nieuwe artikelen bevattende, wordt ingevoegd en de bepalingen van Bijlage I worden als volgt gewijzigd:

A

Het volgende opschrift en de volgende artikelen worden achter artikel XXXV ingevoegd:

„DEEL IV

Handel en ontwikkeling

Artikel XXXVI

Beginnelsen en doelstellingen

1. De verdragsluitende partijen,
 - (a) zich ervan bewust dat de fundamentele doelstellingen van deze Overeenkomst de verhoging van de levensstandaard en de geleidelijke ontwikkeling van de economie van alle verdragsluitende partijen inhouden, en overwegende dat de verwezenlijking van deze doelstellingen voor de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen van bijzondere urgentie is;
 - (b) overwegende dat de inkomsten uit export van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen van beslissende betekenis kunnen zijn voor hun economische ontwikkeling en dat de omvang van deze bijdrage zowel afhankelijk is van de prijzen die de minderontwikkelde verdragsluitende partijen moeten betalen voor de door hen ingevoerde onontbeerlijke goederen als van de omvang van hun uitvoer en van de voor de uitgevoerde goederen ontvangen prijzen;

- (c) constaterende dat er een zeer groot verschil bestaat tussen de levensstandaard van de minder ontwikkelde landen en die van de overige landen;
- (d) erkennende dat individueel en gezamenlijk optreden ter bevordering van de economische ontwikkeling van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen en ter verwezenlijking van een spoedige verhoging van de levensstandaard in deze landen noodzakelijk is;
- (e) erkennende dat het internationale handelsverkeer als middel tot economische en sociale vooruitgang dient te worden beheerst door regels en procedures — en door met zulke regels en procedures in overeenstemming zijnde maatregelen — die verenigbaar zijn met de in dit artikel neergelegde doelstellingen;
- (f) constaterende dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen in de gelegenheid kunnen stellen bijzondere maatregelen te nemen ter bevordering van hun handel en ontwikkeling;

zijn overeengekomen als volgt:

2. Het is noodzakelijk zorg te dragen voor een snelle en aanhoudende stijging van de inkomsten uit export van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen.

3. Het is noodzakelijk krachtige pogingen in het werk te stellen die erop zijn gericht de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen een deel te doen toevallen in de groei van de internationale handel, dat beantwoordt aan de behoeften van hun economische ontwikkeling.

4. Aangezien vele minder ontwikkelde verdragsluitende partijen afhankelijk zullen blijven van de uitvoer van een beperkt aantal basisprodukten, is het noodzakelijk dat deze produkten in zo ruim mogelijke mate tegen gunstiger en aanvaardbare voorwaarden toegang krijgen tot de wereldmarkten; zonodig dienen maatregelen te worden getroffen, die erop zijn gericht de wereldmarkten voor deze produkten te stabiliseren en te verbeteren, en met name de prijzen te stabiliseren op een redelijk en lonend peil, dat een toeneming van de wereldhandel en van de vraag, alsmede een dynamische en gestadige groei van de reële inkomsten uit export van deze landen mogelijk maakt, teneinde hun aldus steeds ruimere middelen voor hun economische ontwikkeling te verschaffen.

5. De snelle groei van de economie van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen zal worden vergemakkelijkt door aan hun economische structuur een bredere basis te verlenen en te voorkomen dat zij in te hoge mate afhankelijk blijven van de uitvoer van basisprodukten. Er bestaat derhalve behoefte aan een betere toegang op

zo ruim mogelijke schaal en onder gunstige omstandigheden tot de markten voor verwerkte en eindprodukten die van bijzonder belang zijn voor de uitvoer van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen of dit kunnen zijn.

6. Wegens het chronische tekort aan inkomsten uit export en aan andere deviezeninkomsten van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen, bestaat er een nauw verband tussen de handel en de financiële hulp bij de ontwikkeling. Het is derhalve noodzakelijk dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN en de internationale financieringsinstellingen ten nauwste blijven samenwerken, opdat zij op de meest doeltreffende wijze zullen kunnen bijdragen tot het verlichten van de taken die de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen op zich nemen in het belang van hun economische ontwikkeling.

7. Het is noodzakelijk dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, andere intergouvernementele lichamen, alsmede de organen en organisaties van de Verenigde Naties, welke werkzaamheden liggen op het terrein van de handel en de economische ontwikkeling van de minder ontwikkelde landen, op doeltreffende wijze samenwerken.

8. De ontwikkelde verdragsluitende partijen verwachten voor de door hen bij de handelsbesprekingen aanvaarde verplichtingen om de douanerechten en andere handelsbelemmeringen te verminderen of af te schaffen, geen wederkerige behandeling van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen.

9. De aanvaarding van maatregelen tot uitvoering van deze beginselen en doelstellingen dient door de verdragsluitende partijen, zowel individueel als gezamenlijk, doelbewust en vastbesloten te worden nagestreefd.

Artikel XXXVII

Verplichtingen

1. De ontwikkelde verdragsluitende partijen geven zo veel mogelijk — tenzij hun dit om dwingende redenen, eventueel van juridische aard, onmogelijk is — uitvoering aan de volgende bepalingen:

- (a) zij kennen hoge prioriteit toe aan de verlaging en afschaffing van handelsbelemmeringen voor produkten die voor de uitvoer van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen van bijzonder belang zijn of kunnen zijn, met inbegrip van douanerechten en andere beperkingen die een onredelijk onderscheid maken tussen zulke produkten in onverwerkte en in verwerkte staat;
- (b) zij onthouden zich van het instellen of het verhogen van douanerechten of non-tarifaire invoerbelemmeringen voor

produkten die voor de uitvoer van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen van bijzonder belang zijn of kunnen zijn; en

- (c) (i) zij onthouden zich van het opleggen van nieuwe fiscale maatregelen, en
- (ii) zij kennen bij de aanpassing van hun fiscaal beleid hoge prioriteit toe aan de verzachting en afschaffing van de bestaande fiscale maatregelen

die in hoge mate belemmerend werken of zouden kunnen werken op de toeneming van het verbruik van basisprodukten, zowel in onverwerkte als in verwerkte staat, die geheel of grotendeels voortgebracht zijn op het grondgebied van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen, indien zij speciaal op deze produkten worden toegepast.

2. (a) In alle gevallen waarin men van oordeel is dat geen uitvoering wordt gegeven aan het gestelde onder (a), (b) of (c) van lid 1, dient dit aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN gemeld te worden, hetzij door de verdragsluitende partij die aan de betreffende bepalingen geen uitvoering geeft, hetzij door een andere belanghebbende verdragsluitende partij.

- (b) (i) De VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN dienen op verzoek van een belanghebbende verdragsluitende partij, ongeacht eventueel bilateraal overleg dienaangaande, met de betrokken verdragsluitende partij en alle belanghebbende verdragsluitende partijen over de betreffende aangelegenheid overleg te plegen met het oogmerk tot een oplossing te geraken, waarmede alle verdragsluitende partijen zich kunnen verenigen teneinde zodoende bij te dragen tot de verwezenlijking van de in artikel XXXVI neergelegde doelstellingen. Bij dit overleg worden de redenen bestudeerd, die in de gevallen waarin geen uitvoering werd gegeven aan het gestelde onder (a), (b) of (c) van lid 1, daarvoor zijn aangevoerd.
- (ii) Aangezien de uitvoering van het gestelde onder (a), (b) of (c) van lid 1 door de verdragsluitende partijen afzonderlijk in sommige gevallen gemakkelijker kan worden verwezenlijkt in het kader van een gezamenlijk optreden met andere ontwikkelde verdragsluitende partijen, kan het overleg in daarvoor in aanmerking komende gevallen op dit doel worden gericht.
- (iii) In daarvoor in aanmerking komende gevallen kan het overleg der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN ook zijn gericht op het bereiken van overeenstemming inzake gezamenlijk optreden ter verwezenlijking van de doel-

stellingen van deze Overeenkomst als beoogd in lid 1 van artikel XXV.

3. De ontwikkelde verdragsluitende partijen dienen:
- (a) in gevallen waarin een regering direct of indirect de verkoopprijzen vaststelt van produkten die geheel of grotendeels worden geproduceerd op het grondgebied van minder ontwikkelde verdragsluitende partijen, alles in het werk te stellen teneinde de handelsmarges op een redelijk peil te handhaven;
 - (b) een grondige studie te maken van andere maatregelen ter verruiming van de mogelijkheden tot stijging van de invoer uit minder ontwikkelde verdragsluitende partijen en te dien einde in internationaal verband op doeltreffende wijze samen te werken;
 - (c) bijzondere aandacht te schenken aan de commerciële belangen van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen bij het overwegen van de toepassing van andere maatregelen die ingevolge deze Overeenkomst zijn toegestaan voor de oplossing van bijzondere vraagstukken en alle mogelijkheden voor constructieve bijdragen na te gaan, alvorens dergelijke maatregelen toe te passen, indien deze afbreuk zouden doen aan de essentiële belangen van die verdragsluitende partijen.

4. De minder ontwikkelde verdragsluitende partijen komen overeen doeltreffende maatregelen te nemen voor de uitvoering van de bepalingen van Deel IV in het belang van de handel van andere minder ontwikkelde verdragsluitende partijen, voor zover dit verenigbaar is met de huidige en toekomstige behoeften van hun ontwikkeling, financiën en handelsverkeer, daarbij rekening houdende met de vroegere ontwikkeling van het handelsverkeer, alsook met de commerciële belangen van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen als geheel.

5. Bij de uitvoering van de in de leden 1 tot en met 4 vervatte verplichtingen verleent iedere verdragsluitende partij iedere andere belanghebbende verdragsluitende partij of alle andere belanghebbende verdragsluitende partijen alle faciliteiten om overeenkomstig de gebruikelijke procedures van deze Overeenkomst overleg te plegen over elke zich voordoende kwestie of moeilijkheid.

Artikel XXXVIII

Gezamenlijk optreden

1. De gezamenlijk optredende verdragsluitende partijen werken in het kader van deze Overeenkomst alsook anderszins, naar gelang de omstandigheden, samen teneinde de in artikel XXXVI neergelegde doelstellingen te bevorderen.

2. In het bijzonder dienen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN:

- (a) waar mogelijk, met name door middel van internationale regelingen, zorg te dragen dat de basisprodukten die voor de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen van bijzonder belang zijn, tegen gunstiger en aanvaardbare voorwaarden toegang krijgen tot de wereldmarkten, alsmede maatregelen te treffen, die erop zijn gericht de wereldmarkten voor deze produkten te stabiliseren en te verbeteren, en met name om de prijzen te stabiliseren op een redelijk peil, waarbij de uitvoer van genoemde produkten lonend is;
- (b) op het gebied van het handels- en ontwikkelingsbeleid te streven naar doeltreffende samenwerking met de Verenigde Naties en de organen en organisaties daarvan, met inbegrip van eventueel op grond van de aanbevelingen van de Conferentie der Verenigde Naties voor Handel en Ontwikkeling in het leven te roepen instellingen;
- (c) samen te werken bij het analyseren van de ontwikkelingsprogramma's en het ontwikkelingsbeleid van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen afzonderlijk en bij het bestuderen van het tussen handel en hulpverlening bestaande verband met het oogmerk te komen tot concrete maatregelen om het exportpotentieel te vergroten en de toegang tot de exportmarkten voor de produkten van de aldus uitgebreide productiesectoren te vergemakkelijken en in dit verband te streven naar doeltreffende samenwerking met regeringen en internationale organisaties, en met name met organisaties die bevoegdheden uitoefenen op het gebied van financiële hulp voor economische ontwikkeling, voor het verrichten van systematische studies betreffende het verband tussen handel en hulpverlening in de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen afzonderlijk, met het oogmerk een duidelijk inzicht te verkrijgen inzake het exportpotentieel, de afzetmogelijkheden en andere eventueel noodzakelijke maatregelen;
- (d) de ontwikkeling van de wereldhandel, in het bijzonder met betrekking tot het groeitempo van de handel der minder ontwikkelde verdragsluitende partijen, op de voet te volgen en aan de verdragsluitende partijen de met het oog op de omstandigheden in aanmerking komende aanbevelingen te doen;
- (e) samen te werken bij het zoeken naar bruikbare methoden tot uitbreiding van het handelsverkeer ten behoeve van de economische ontwikkeling, door het nationale beleid en de nationale wettelijke bepalingen op internationaal niveau te harmoniseren en aan te passen, door toepassing van technische en commerciële normen betreffende de productie, het

vervoer en de afzet, alsmede door het bevorderen van de export door het nemen van maatregelen voor intensievere voorlichting op commercieel terrein en voor de uitbreiding van het marktonderzoek; en

- (f) de voor de bevordering van de in artikel XXXVI neergelegde doelstellingen en voor de uitvoering van de bepalingen van dit Deel noodzakelijke institutionele maatregelen te treffen.”.

B

Aan Bijlage I (die ingevolge sectie BB (i) van het Protocol tot wijziging van de preambule en Deel II en III Bijlage H zal worden) worden de volgende aantekeningen toegevoegd:

„Ad DEEL IV

Onder de uitdrukking „ontwikkelde verdragsluitende partijen” en de uitdrukking „minder ontwikkelde verdragsluitende partijen” als gebezigd in Deel IV wordt verstaan, ontwikkelde en minder ontwikkelde landen die partij zijn bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel.

Ad artikel XXXVI

Lid 1

Dit artikel is gebaseerd op de doelstellingen neergelegd in artikel I, zoals dit zal worden gewijzigd, na inwerkingtreding van het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX, ingevolge sectie A van lid 1 van dit Protocol.

Lid 4

De uitdrukking „basisprodukten” omvat mede landbouwprodukten; zie het gestelde onder 2 in de aantekening ad artikel XVI, sectie B.

Lid 5

Een programma ter verlening van een bredere basis aan de economische structuur van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen zal over het algemeen mede omvatten een intensivering van de activiteiten voor de verwerking van basisprodukten, alsmede uitbreiding van de industrieën voor eindprodukten, een en ander in verband met de in de betrokken verdragsluitende partij heersende omstandigheden en de vooruitzichten in de wereld voor de produktie en het verbruik van de verschillende produkten.

Lid 8

Met de zinsnede „verwachten geen wederkerige behandeling” wordt overeenkomstig de in dit artikel neergelegde doelstellingen

verstaan dat van de minder ontwikkelde verdragsluitende partijen niet verwacht mag worden dat zij bij de handelsbesprekingen een bijdrage zullen leveren, die onverenigbaar is met de behoeften van hun ontwikkeling, hun financiën en hun handelsverkeer, zulks in verband met de vroegere ontwikkelingen van het handelsverkeer.

Dit lid is van toepassing bij maatregelen, genomen krachtens sectie A van artikel XVIII, artikel XXVIII, artikel XXVIII bis (welk laatste artikel artikel XXIX wordt nadat de wijziging ingevolge sectie A van paragraaf 1 van het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van kracht is geworden), artikel XXXIII of ingevolge iedere andere op grond van deze Overeenkomst vastgestelde procedure.

Ad artikel XXXVII

Lid 1(a)

Dit lid is van toepassing bij onderhandelingen voor de verlaging of de afschaffing van douanerechten of andere beperkende bepalingen op het gebied van de handel op grond van de artikelen XXVIII, XXVIII bis (welk laatste artikel artikel XXIX wordt nadat de wijziging ingevolge sectie A van paragraaf 1 van het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van kracht is geworden) en artikel XXXIII, alsmede als gevolg van ieder ander optreden van de verdragsluitende partijen, teneinde een dergelijke verlaging of afschaffing tot stand te brengen.

Lid 3(b)

De in dit lid bedoelde andere maatregelen kunnen concrete bepalingen bevatten ter bevordering van wijzigingen in de binnenlandse structuur, ter stimulering van het verbruik van bijzondere produkten of ter invoering van maatregelen ter bevordering van de handel.”

2. Dit Protocol wordt nedergelegd bij de Uitvoerend Secretaris van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst. Het staat tot 31 december 1965 open voor aanvaarding, door ondertekening of anderszins, door de verdragsluitende partijen bij de Algemene Overeenkomst en door de regeringen die voorlopig tot de Algemene Overeenkomst zijn toegetreden, met dien verstande dat de termijn gedurende welke dit Protocol door een verdragsluitende partij of een regering als bovenbedoeld kan worden aanvaard, door een beslissing van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN tot na die datum kan worden verlengd.

3. Aanvaarding van dit Protocol overeenkomstig de bepalingen van paragraaf 2 wordt geacht aanvaarding in te houden van de in paragraaf 1 vervatte wijzigingen, overeenkomstig de bepalingen van artikel XXX van de Algemene Overeenkomst.

4. De in paragraaf 1 vervatte wijzigingen worden van kracht, overeenkomstig de bepalingen van artikel XXX van de Algemene Overeenkomst, na aanvaarding van het Protocol door twee derden der regeringen die alsdan verdragsluitende partijen zijn.

5. De in paragraaf 1 vervatte wijzigingen worden van kracht tussen een regering die voorlopig tot de Algemene Overeenkomst is toegetreden en een regering die verdragsluitende partij is, en tussen twee regeringen die voorlopig zijn toegetreden, wanneer die wijzigingen door beide betrokken regeringen zijn aanvaard, met dien verstande dat de wijzigingen niet aldus van kracht worden voordat een akte van voorlopige toetreding tussen deze beide regeringen van kracht is geworden, noch voordat de wijzigingen overeenkomstig de bepalingen van paragraaf 4 van kracht zijn geworden.

6. Aanvaarding van dit Protocol door een verdragsluitende partij, voor zover zij niet reeds alle formaliteiten vereist om partij te worden bij de volgende akten heeft vervuld en voor zover zij de Uitvoerend Secretaris op het tijdstip van die aanvaarding niet schriftelijk van het tegendeel in kennis heeft gesteld, vormt de laatste formaliteit om partij te worden bij elk der volgende akten:

- (i) Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX, Genève, 10 maart 1955;
- (ii) Protocol tot wijziging van de preambule en Deel II en III, Genève, 10 maart 1955;
- (iii) Protocol tot verbetering van de Franse tekst, Genève, 15 juni 1955;
- (iv) Proces-verbaal van verbeteringen betreffende het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX, het Protocol tot wijziging van de preambule en Deel II en III en het Protocol tot wijziging der organisatorische bepalingen, Genève, 3 december 1955;
- (v) Vijfde Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten, Genève, 3 december 1955;
- (vi) Zesde Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten, Genève, 11 april 1957;
- (vii) Zevende Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten, Genève, 30 november 1957;
- (viii) Protocol inzake de onderhandelingen tot vaststelling van een nieuwe tarieflijst III (Brazilië), Genève, 31 december 1958;
- (ix) Achtste Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten, Genève, 18 februari 1959; en

(x) Negende Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten, Genève, 17 augustus 1959.

7. De Uitvoerend Secretaris van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst doet terstond een geaarmerkt afschrift van dit Protocol en een kennisgeving van elke aanvaarding daarvan toekomen aan iedere verdragsluitende partij bij de Algemene Overeenkomst en aan iedere regering die voorlopig tot de Algemene Overeenkomst is toegetreden.

8. Dit Protocol dient te worden geregistreerd overeenkomstig de bepalingen van artikel 102 van het Handvest der Verenigde Naties.

GEDAAN te Genève, de achtste februari 1965, in één exemplaar, in de Engelse, de Franse en de Spaanse taal, zijnde de drie teksten gelijkelijk authentiek.

(Voor de indicaties voor de ondertekeningen zie blz. 20 e.v. hierboven.)

D. GOEDKEURING

Het Protocol behoeft de goedkeuring der Staten-Generaal ingevolge artikel 60, lid 2, der Grondwet, alvorens te kunnen worden bekrachtigd.

E. BEKRACHTIGING

De volgende Staten hebben overeenkomstig paragraaf 2 van het Protocol, juncto het bij de ondertekening gemaakt voorbehoud, een akte van bekrachtiging nedergelegd bij de Uitvoerend Secretaris (sedert 23 maart 1965 de Directeur-Generaal) der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel:

Israël	11 oktober 1965
Finland	14 december 1965
Madagascar	11 januari 1966

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Protocol zullen ingevolge deszelfs paragraaf 4, juncto artikel XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, in werking treden wanneer zij zijn aanvaard door twee derden der Staten welke alsdan verdragsluitende partijen bij de Algemene Overeenkomst zijn.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zullen zij voor het gehele Koninkrijk gelden.

De bepalingen van het Protocol werden, te rekenen van 8 februari 1965 af, mede door het Koninkrijk der Nederlanden voorlopig toegepast op grond van de in rubriek J hieronder afgedrukte Verklaring van Genève van 8 februari 1965. Deze Verklaring is op 31 december 1965 buiten werking getreden. De mede voor het Koninkrijk der Nederlanden aanvaarde, in rubriek J hieronder afgedrukte Verklaring van Genève van 15 december 1965 verlengt de voorlopige toepassing van het Protocol tot de sluiting van de Vierentwintigste Zitting der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst, voor zover het Protocol niet eerder in werking treedt.

J. GEGEVENS

Van de op 30 oktober 1947 te Genève tot stand gekomen Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (GATT), zoals deze Overeenkomst sedert 15 februari 1961 luidt, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1966, 1.

De tekst van de Slotakte van de op 16 juni 1964 te Genève mede voor het Koninkrijk der Nederlanden ondertekende Conferentie der Verenigde Naties voor Handel en Ontwikkeling (UNCTAD), naar welke Conferentie wordt verwezen in paragraaf 1 van het onderhavige Protocol (nieuw artikel XXXVIII, lid 2(b), van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel), is geplaatst in *Trb.* 1966, 1, rubriek J.

Van het op 10 maart 1955 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(i) van het onderhavige Protocol, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1956, 31. Zie ook *Trb.* 1966, 31.

Van het op 10 maart 1955 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van de preambule en Deel II en III van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(ii) van het onderhavige Protocol, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1956, 32. Zie ook *Trb.* 1966, 32.

Van het op 15 juni 1955 te Genève tot stand gekomen Protocol tot verbetering van de Franse tekst van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(iii) van het onderhavige Protocol, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1956, 36. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1966, 36.

Voor het op 3 december 1955 te Genève tot stand gekomen Proces-verbaal van verbetering betreffende het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, het Protocol tot wijziging van de preambule en Deel II en III van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel en het Protocol tot wijziging der organisatorische bepalingen van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Proces-verbaal wordt verwezen in paragraaf 6(iv) van het onderhavige Protocol, zie *Trb.* 1966, 40.

Van het op 3 december 1955 te Genève tot stand gekomen Vijfde Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten behorende bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(v) van het onderhavige Protocol, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1956, 37. Zie ook *Trb.* 1966, 41.

Van het op 11 april 1957 te Genève tot stand gekomen Zesde Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten behorende bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(vi) van het onderhavige Protocol, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1966, 44.

Van het op 30 november 1957 te Genève tot stand gekomen Zevende Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten behorende bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(vii) van het onderhavige Protocol, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1966, 46.

Van het op 31 december 1958 te Genève tot stand gekomen Protocol inzake de onderhandelingen tot vaststelling van een nieuwe tarieflijst III (Brazilië) behorende bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(viii) van het onderhavige Protocol, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1966, 52.

Van het op 18 februari 1959 te Genève tot stand gekomen Achtste Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten behorende bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(ix) van het onderhavige Protocol, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1966, 54.

Van het op 17 augustus 1959 te Genève tot stand gekomen Negende Protocol van verbeteringen en wijzigingen van de teksten van de tarieflijsten behorende bij de Algemene Overeenkomst betref-

fende Tarieven en Handel, naar welk Protocol wordt verwezen in paragraaf 6(x) van het onderhavige Protocol, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1966, 60.

Van het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen Handvest der Verenigde Naties, naar welk Handvest wordt verwezen in paragraaf 8 van het onderhavige Protocol zijn tekst en vertaling geplaatst in *Stb.* F 321. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1965, 189.

Vergelijk ook de Beslissing van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel van 26 november 1964 tot instelling van een Commissie inzake Handel en Ontwikkeling. Deze beslissing wordt genoemd in *Trb.* 1966, 1, rubriek J.

Op 8 februari 1965 is te Genève tot stand gekomen een Verklaring tot voorlopige toepassing van het onderhavige Protocol. De Engelse tekst ¹⁾ van deze Verklaring, welke op 8 februari 1965 in werking en op 31 december 1965 buiten werking is getreden, luidt als volgt:

Declaration on the De Facto Implementation of the Provisions of the Protocol Amending the General Agreement on Tariffs and Trade to Introduce a Part IV on Trade and Development

On the occasion of the signature of the Final Act of the Second Special Session of the CONTRACTING PARTIES, authenticating the text of the Protocol Amending the General Agreement on Tariffs and Trade to introduce a Part IV on Trade and Development, each of the governments assenting to this Declaration,

Considering that there will be some delay in the entry into effect of the amendments provided for in the said Protocol,

Recognizing that no obligation will arise prior to the entry into effect of the said amendments, and

Desiring to proceed as rapidly as possible towards the attainment of the objectives set forth in the Protocol,

Hereby Declares that, from 8 February 1965 and until 31 December 1965 or until the amendments enter into effect, whichever date is the earlier, it intends to implement the amendments on a *de facto* basis to the extent allowed by existing constitutional and legal possibilities.

¹⁾ De Franse tekst is niet afgedrukt.

De Verklaring is voor de volgende Staten aanvaard:

Argentinië
 België
 Brazilië
 Canada
 de Centraalafrikaanse Republiek
 Ceylon
 Chili
 Cuba
 Denemarken
 de Dominicaanse Republiek
 de Bondsrepubliek Duitsland
 Finland
 Ghana
 Griekenland
 India
 Indonesië
 Israël
 Italië
 Ivoorkust
 Jamaïca
 Japan
 Kameroen
 Kenia
 Luxemburg
 Madagascar
 Mauritanië
 het Koninkrijk der Nederlanden
 Nieuw-Zeeland
 Niger
 de Bondsrepubliek Nigeria
 Noorwegen
 Oeganda
 Oostenrijk
 Opper-Volta
 Pakistan
 Perú
 Portugal
 Sierra Leone
 Spanje
 Trinidad en Tobago
 Tsjechoslowakije
 Tunesië
 Turkije
 Uruguay
 de Verenigde Arabische Republiek

8 februari 1965

de Verenigde Staten van Amerika	}	8 februari 1965
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland		
Zuid-Rhodesia		
Zuidslavië		
Zweden		
Zwitserland		
Dahomey		29 maart 1965
Kongo (Brazzaville)		26 april 1965
Malta		20 mei 1965
Cyprus		4 juni 1965
Haïti		22 juli 1965

Op 15 december 1965 is te Genève tot stand gekomen een Verklaring tot verlenging van de voorlopige toepassing van het onderhavige Protocol. De Engelse tekst ¹⁾ van deze Verklaring, welke op 15 december 1965 in werking is getreden en welke buiten werking zal treden op de dag van sluiting van de Vierentwintigste Zitting der VERDRAGSLUITENDE PARTIËN bij de Algemene Overeenkomst, voor zover het Protocol niet eerder in werking treedt, luidt als volgt:

Declaration Prolonging the De Facto Implementation of the Provisions of the Protocol Amending the GATT to Introduce a Part IV on Trade and Development

Considering that there will be some further delay in the entry into effect of the amendments provided for in the Protocol Amending the GATT to Introduce a Part IV on Trade and Development,

Recognizing that no obligation will arise prior to the entry into effect of the said amendments, and

Desiring to proceed as rapidly as possible towards the attainment of the objectives set forth in the Protocol,

Each of the Governments assenting to this Declaration,

Declares that, until the close of the twenty-fourth session of the CONTRACTING PARTIES or until the amendments enter into effect, whichever date is the earlier, it intends to implement the amendments on a *de facto* basis to the extent allowed by existing constitutional and legal possibilities.

¹⁾ De Franse tekst is niet afgedrukt.

De Verklaring is voor de volgende Staten aanvaard:

Argentinië

België

Brazilië

Canada

de Centraalafrikaanse Republiek

Chili

Denemarken

de Bondsrepubliek Duitsland

Finland

Griekenland

India

Indonesië

Israël

Italië

Jamaïca

Luxemburg

het *Koninkrijk der Nederlanden*

de Bondsrepubliek Nigeria

Noorwegen

Oostenrijk

Pakistan

Perú

Portugal

Spanje

Tunesië

Turkije

Uruguay

het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland

de Verenigde Staten van Amerika

Zuidslavië

Zweden

Uitgegeven de vijftiengste februari 1966.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

J. CALS.